

פרק 3

קראו את הקטע והשיבו על השאלות שאחריו.

ה"מכונית" של הקוטב הצפוני

מעובד על פי כתבה מאת יונתן לוי, "עיניים", 1999

- (1) הרחק בצפון כדור הארץ, באַלְסְקָה ובצפון קנדה, חיים בני האיניואיט, האסקימואים. פירוש המילה אסקימואים הוא "אוכלי בשר נָא" (בשר שאינו מבושל). ואמנם, בשר הוא כמעט הדבר היחיד שבני האיניואיט יכולים לאכול, מכיוון שבקור העז של הצפון דבר אינו צומח (מלבד קרח). כדי לשרוד בתנאים הקשים בני האיניואיט זקוקים להרבה אנרגיה (כוח), ולכן הם חייבים לאכול בשר. כלבי ים, סוסי ים, ציפורים, דגים וגם דובי הקוטב נחשבים ארוחה משובחת. כדי לאתר ולצוד את החיות שנמצאות במרחבי הקרח העצומים, יש לנוע בזריזות ובמהירות ממקום למקום. מכוניות אינן יכולות לנסוע על הקרח, וסוסים אינם יכולים לחיות בתנאי האקלים הקשים של הצפון. בני האיניואיט מצאו לבעיה פתרון: מזחלת רתומה לכלבים משמשת להם כלי רכב עיקרי.
- (5) המזחלות עשויות בדרך כלל מעץ, והן מורכבות על מחליקיים (זוג פסים ארוכים וצרים שמאפשרים למזחלת להחליק על הקרח). בעבר היו המחליקיים עשויים משיניו הגדולות של סוס הים. כיום יש גם מחליקיים ממתכת - שכבת הקרח החלקקה שנוצרת עליה מזרזת את הנסיעה.
- (10) כשהאיניואיט יוצא לציד, הוא לוקח רובים, תחמושת, סכין גדולה לחתוך בה את הבשר שצוד, קרסים וחבלים, מעט אוכל, תה בתרמוס, ולפעמים גם משקפת. הוא מעמיס על המזחלת שלו סירה קטנה, 'קאָאָק', שעוזרת לו לחצות אזורים מימיים. האיניואיט לוקח אֶתוֹ תמיד גם מוט ברזל, ובעזרתו הוא בודק אם הקרח שהוא צועד עליו - יציב וחזק. אם הקרח חלש, הוא עלול להישבר, ונפילה למים שמתחתיו היא מאוד לא נעימה ואף מסוכנת. לבסוף הוא רותם את הכלבים, שנובחים בעוז לפני כל נסיעה, ויוצא לדרך.
- (15) אם במקרה תקלעו לאַלְסְקָה שבקוטב הצפוני, כדאי שתדעו שהנסיעה במזחלת בשטח פתוח, חלק, היא תענוג. אבל היא יכולה להיות גם סיוט: אם הקרח מלא גבשושיות, כל העצמות שלכם יכאבו אחרי כמה שעות. אם תיסעו בתוך שלוליות, אתם והמזחלת שלכם תתמלאו במים קפואים. בעליות תצטרכו לרדת ולעזור לכלבים למשוך את המזחלת. בנסיעה על שלג רך, קרוב לוודאי שתיתקעו. אבל בסופו של דבר אני בטוח שתפגשו אחד מבני האיניואיט, ותוכלו לבקש ממנו ללמד אתכם כיצד לנהוג במזחלת ...

השאלות

1. מה הנושא העיקרי של הקטע?

- (1) האקלים בקוטב הצפוני
- (2) מזונם של בני האיניואיט
- (3) בעלי חיים בקוטב הצפוני
- (4) כלי התחבורה של בני האיניואיט

2. ציינו ארבעה בעלי חיים שחיים בקוטב הצפוני:

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____
- ד. _____

3. על יד כל משפט ציינו אם הוא נכון או לא נכון:

- א. בני האיניואיט אוהבים לאכול ציפורים ודגים. נכון / לא נכון
- ב. בני האיניואיט אוכלים בעיקר בשר נָא (לא מבושל). נכון / לא נכון
- ג. כשבני האיניואיט צריכים לעבור במים, הם משתמשים בקאָאָק. נכון / לא נכון
- ד. כלי הרכב העיקרי של בני האיניואיט הוא מזחלת רתומה לסוסים. נכון / לא נכון

(לנוחיותכם, הקטע מובא שוב)

ה"מכוננית" של הקוטב הצפוני

מעובד על פי כתבה מאת יונתן לוי, "עיניים", 1999

- (1) הרחק בצפון כדור הארץ, באֶלְסְקָה ובצפון קנדה, חיים בני האיניואיט, האסקימואים. פירוש המילה אסקימואים הוא "אוכלי בשר נָא" (בשר שאינו מבושל). ואמנם, בשר הוא כמעט הדבר היחיד שבני האיניואיט יכולים לאכול, מכיוון שבקור העז של הצפון דבר אינו צומח (מלבד קרח). כדי לשרוד בתנאים הקשים בני האיניואיט זקוקים להרבה אנרגיה (כוח), ולכן הם חייבים לאכול בשר. כלבי ים, סוסי ים, ציפורים, דגים וגם דובי הקוטב נחשבים ארוחה משובחת. כדי לאתר ולצוד את החיות שנמצאות במרחבי הקרח העצומים, יש לנוע בזריזות ובמהירות ממקום למקום. מכוניות אינן יכולות לנסוע על הקרח, וסוסים אינם יכולים לחיות בתנאי האקלים הקשים של הצפון. בני האיניואיט מצאו לבעיה פתרון: מזחלת רתומה לכלבים משמשת להם כלי רכב עיקרי.
- (5) המזחלות עשויות בדרך כלל מעץ, והן מורכבות על מחליקיים (זוג פסים ארוכים וצרים שמאפשרים למזחלת להחליק על הקרח). בעבר היו המחליקיים עשויים משיניו הגדולות של סוס הים. כיום יש גם מחליקיים ממתכת - שכבת הקרח החלקלקה שנוצרת עליה מזרזת את הנסיעה.
- (10) כשהאיניואיט יוצא לציד, הוא לוקח רובים, תחמושת, סכין גדולה לחתוך בה את הבשר שצוד, קרסים וחבלים, מעט אוכל, תה בתרמוס, ולפעמים גם משקפת. הוא מעמיס על המזחלת שלו סירה קטנה, 'קאָאָק', שעוזרת לו לחצות אזורים מימיים. האיניואיט לוקח אֶתוֹ תמיד גם מוט ברזל, ובעזרתו הוא בודק אם הקרח שהוא צועד עליו - יציב וחזק. אם הקרח חלש, הוא עלול להישבר, ונפילה למים שמתחתיו היא מאוד לא נעימה ואף מסוכנת. לבסוף הוא רותם את הכלבים, שנובחים בעוז לפני כל נסיעה, ויוצא לדרך.
- (15) אם במקרה תקלעו לאֶלְסְקָה שבקוטב הצפוני, כדאי שתדעו שהנסיעה במזחלת בשטח פתוח, חלק, היא תענוג. אבל היא יכולה להיות גם סיוט: אם הקרח מלא גבשושיות, כל העצמות שלכם יכאבו אחרי כמה שעות. אם תיסעו בתוך שלוליות, אתם והמזחלת שלכם תתמלאו במים קפואים. בעליות תצטרכו לרדת ולעזור לכלבים למשוך את המזחלת. בנסיעה על שלג רך, קרוב לוודאי שתיתקעו. אבל בסופו של דבר אני בטוח שתפגשו אחד מבני האיניואיט, ותוכלו לבקש ממנו ללמד אתכם כיצד לנהוג במזחלת ...

4. השלימו את הסיפור הבא בעזרת רשימת המילים שבמסגרת:

אקה, ילדה מבני האיניואיט, יצאה עם אביה למסע ציד במרחבי הקרח. מדי פעם בפעם ירד אביה מה_____ ובדק בעזרת _____ אם שכבת הקרח חזקה מספיק. כשהגיעו לאגם, הורידו אקה ואביה את ה_____. וחצו בעזרתו את האגם. באגם הם דגו דגים בעזרת חכה שאליה חיברו _____ ו_____ שלקחו עמם למסע.

מזחלת	חבל	מוט ברזל	קָרָס	קֵאָאָק
-------	-----	----------	-------	---------

5. בשורה 24 כתוב: "היא יכולה להיות גם סיוט". במילה היא הכוונה ל-

- (1) נסיעה
- (2) מזחלת
- (3) אָלְסָקָה
- (4) גבשושית

6. דמיינו לעצמכם שאתם מוזמנים לבלות חופשה עם משפחה מבני האיניואיט. מה תרצו לעשות בחופשה? ספרו מה אתם אוהבים ומה אינכם אוהבים בחייהם של בני האיניואיט.
